
Bevezető

A művészetek, az irodalom több szálon is összekapcsolódnak a társadalomtudományokkal. Ez utóbbiak nemcsak kutatják és elemzik a műalkotások életrajzi/politikai hátterét, hanem alakítják is a szépről, az esztétikusról alkotott fogalmainkat. Segítenek megérteni: miként lehetséges, hogy egy-egy ismeretlen alkotó hirtelen a népszerűség csúcsára emelkedik, hogy azután éppoly váratlanul a felejtés homályába merüljön. Az utóbbi kétszáz évben két önállósult tudományág – a művészet-, illetve az irodalomszociológia – igyekszik megfejteni a kánonok ki- és átalakulásának titkait, legújabbán pedig az elektronikus médiumok robbanásszerű fejlődésével foglalkozó médiatudományok figyelmeztetnek olyan visszafordíthatatlannak látszó folyamatokra, amelyek radikálisan átrendezik a gazdaság, az üzleti világ, a szórakoztatóipar, a politika és az úgynevezett magaskultúra viszonyát. A Magyar Művészetnek ez a száma a szociológiának és a művészeteknek ezt a sokfelé elágazó kapcsolatrendszerét igyekszik feltérképezni. Szerzőink közül többen is (Fekete György, Szemadám György, Buji Ferenc, Csuday Csaba, Lányi András, Falusi Márton, Kulin Ferenc, Zuh Deodáth, Kucsera Tamás Gergely) a művészetszociológia filozófiai érdekű kérdéseit vetik fel, mások (Szász László, Adamikné Jászó Anna, Szász Zsolt, Balogh Csaba, Feledy Balázs, Küllös Imola, Szentmártoni János) egy-egy életmű, egy szellemi műhely, vagy éppen az egymást követő művész- és írónemzedékek kultúratörténeti helyét keresik, megint mások (M. Tóth Géza, Locsmándi Gábor) valamely klasszikus alkotás, tematikus motívum történeti-szociológiai problémáit járják körül. Ebben a „multidiszciplináris” szövegekörnyezetben új megvilágításba kerül a műtárgy eredetiségének örök dilemmája (Juhász Sándor), az olvasáskultúra hanyatlásának számos „bizonyítéka” (Gereben Ferenc), a vizuális kultúra taníthatósága (Bálint Imre), és a kultúrpolitikai gyakorlatnak egy kényes – az irodalomkritika finanszírozásával összefüggő – elvi kérdése is (Soltész Márton). E számunk utolsó közleményével (In memoriam...) hazánk és a világ zeneművészetének, illetve a magyar irodalomtudománynak a közelmúltban elhunyt két kiválóságára emlékezünk.

Kulin Ferenc